

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

13 februari 1997

HOORZITTING

over het Strategisch Plan van een nationaal slachtofferbeleid

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin
uitgebracht door mevrouw Sonja Becq**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Trees Merckx-Van Goey.

Vaste leden : mevrouw Sonja Becq, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Marc Olivier, Bart Vandendriessche ;

mevrouw Yolande Avontroodt, mevrouw Patricia Ceysens, de heer Etienne De Groot ;

de heer Peter De Ridder, mevrouw Kathy Lindekens, de heer Guy Swennen ;

de heren Wilfried Aers, Felix Strackx ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel.

Plaatsvervangers :

de heren Leo Cannaerts, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, de heer Hugo Marsoul, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heren Fred Dielens, Johnny Goos, Jacky Maes ;

de heren Frank Creyelman, Karim Van Overmeire ;

de heer Herman Lauwers ;

de heer Jos Stassen.

COMMISSIE VOOR WELZIJN, GEZONDHEID EN GEZIN

Vergadering van donderdag 23 januari 1997

Voorzitterschap van mevrouw Trees Merckx-Van Goey, commissievoorzitter

Hoorzitting over het Strategisch Plan van een nationaal slachtofferbeleid, met :

- de heer Edward Leemans, voorzitter van het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid ;
- mevrouw Martine Puttaert, afgevaardigde van Slachtofferhulp Vlaanderen.

De voorzitter : Ik geef nu het woord aan de heer Edward Leemans, voorzitter van het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid, in het kader van deze hoorzitting over het Strategisch Plan van een nationaal slachtofferbeleid.

De heer Edward Leemans, voorzitter van het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid : Ik wil eerst een beknopte inleiding geven en daarna ruimte laten voor het stellen van vragen. Het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid werd opgericht na een interpellatie in de Kamercommissie Justitie op 5 mei 1993 door de heer Stefaan De Clerck en de daarbij aansluitende motie in de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 19 mei 1993.

Het Forum werd opgericht om een gecoördineerde aanpak van een complex probleem mogelijk te maken. Al voor de interpellatie in 1993 waren er initiatieven in de Vlaamse Gemeenschap. Alle initiatieven werden genomen door de centra voor slachtofferhulp. Aanvankelijk was dit vooral vrijwilligerswerk, maar op initiatief van de Vlaamse Gemeenschap werden er later ook beroepskrachten aangetrokken. Het was dus vooral de Vlaamse Gemeenschap die aan de kar trok en koploper was. Er mag dus wel gezegd worden dat het Forum er kwam dankzij de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement. Dit geeft misschien de indruk dat het Forum er al was, maar het heeft nog een jaar geduurd vooraleer de heer Wathelet me vroeg om het voorzitterschap op mij te nemen. Een 15-tal rechtspersonen ging rond de tafel zitten. Het is een heel complexe materie. Het heeft te maken met welzijnszorg, maar dat is de bevoegdheid van de

gemeenschappen. Echter, de eerste instantie die met het slachtoffer in aanraking komt, is het rechtsapparaat. Dat is een heel complexe instantie, denk bijvoorbeeld maar aan de commissies in het federale parlement.

De complexiteit van de materie hoef ik u niet uit te leggen. Aan de discussietafel zit iedereen die er iets mee te maken heeft. Dit is onder meer het ministerie van Justitie. Zij verzorgen ook de administratieve kant : we kunnen vergaderen in hun kantoren. Voorts is er het ministerie van Binnenlandse Zaken, de Rijkswacht, de procureurs-generaal en de politie. Daarnaast zijn er de gemeenschappen. Enkel de Duitstalige Gemeenschap is nooit gekomen, hoewel zij worden uitgenodigd. Het Forum vergaderde 16 of 17 keer.

De eerste opdracht bestond er in om de krachtlijnen uit te werken : wat zijn de problemen, hoe stellen ze zich, wat zijn de leemtes, hoe wordt er samengewerkt tussen de gemeenschappen en het federale niveau.

Ondertussen weet u dat Binnenlandse Zaken heel veel geld besteedt aan de veiligheidscontracten. Er is ook veel personeel aangeworven, onder meer maatschappelijk assistenten. Uit hun opleiding vloeit voort dat zij de taak hebben om mensen te helpen. Maar dat maakt het probleem complexer. De gemeenschappen bleven immers achter qua faciliteiten. Dat betekent dat de zowat 100 maatschappelijk assistenten die op federaal niveau werden aangeworven, eigenlijk veel taken op zich nemen die onder de noemer welzijn, een gemeenschapsbevoegdheid, vallen. De opvang van slachtoffers is een federale materie.

Ideaal zou zijn dat er na het eerste contact en onthaal een vanzelfsprekende samenwerking ontstaat. Het is de bevoegdheid van de gemeenschappen om daarrond alle problemen te vermijden, maar daar zal meer personeel voor nodig zijn. Er is helemaal geen principiële discussie over het slachtofferonthaal en de slachtofferhulp, maar de manier waarop het uiteindelijk op het veld wordt uitgevoerd is uiteraard nog iets anders.

We hebben ongeveer twee jaar aan een ontwerp-tekst gewerkt. Dat is gebeurd in consensus. Ongeveer een jaar geleden hebben we een document overhandigd aan de minister van Justitie. Het is de bedoeling om op basis van dit document te komen

tot een soort charter van de slachtofferhulp, gebaseerd op samenwerkingsakkoorden. Maar we zijn nog niet zo ver dat we nu al kunnen spreken van een kader waarbinnen alles kan functioneren.

Ondertussen hebben we al 6 of 7 adviezen geformuleerd voor de minister van Justitie. Zo hebben we een ontwerp geformuleerd over de wetgeving rond de slachtoffervergoeding. Toen de minister de Raad van State om een advies vroeg over dit ontwerp heeft de Raad van State ongeveer een half jaar nodig gehad om dit advies te formuleren. Na de rumoerige toestanden van enkele maanden terug was het advies er uiteindelijk toch op drie dagen tijd. Het spreekt voor zich dat het Forum niet ingenomen is met deze gang van zaken, want het advies was dringend nodig.

Ik wil besluiten door te stellen dat voor mij het centrale probleem, waarover u zich moet uitspreken, een kwestie van prioriteiten is. Voortdurend horen we dat er onvoldoende geld is, toch mogen we niet nalaten ons af te vragen wat belangrijk is. Door alle federale initiatieven, onder meer de uitbreiding van de parketten, heeft de Vlaamse Gemeenschap zich in een hoekje laten drummen. Voor mij is dit echter meer dan alleen maar een materiële aangelegenheid.

Een tweede groot probleem, is dat van het algemene welzijnswerk. Zo proberen we in het Hageland tot één centrum te komen met de gekende problemen. Mijn bekommernis is altijd geweest dat de centra voor slachtofferhulp niet dood geduwd mogen worden in het algemene welzijnswerk. Het algemeen welzijnswerk heeft niets van doen met het federale niveau, terwijl slachtofferhulp moet samenwerken met het nationaal justitieel apparaat. Dit wordt moeilijk en de kans bestaat dat de centra versmachten door een gebrek aan middelen. Bovendien moeten we ons de vraag stellen hoe die centra binnen het concept van het algemeen welzijnswerk kunnen uitgroeien tot het orgaan dat absoluut nodig is. Er zit bijvoorbeeld één maatschappelijk werker in Leuven. Dan zit men in het Hageland toch enorm ver van de slachtofferhulp.

Naast het probleem van de middelen en prioriteiten, moeten we ons dus ook de vraag stellen hoe we het concreet zullen uitbouwen. Premier Jean-Luc Dehaene heeft al gezegd dat we slachtofferhulp nationaal moeten organiseren. Dit zou uiteraard leiden tot heel wat bevoegdheidsconflicten, maar we kunnen toch maar beter opletten want hij zou dat ook nog kunnen doen.

De voorzitter : De spreker heeft heel wat punten aangehaald, we kunnen deze in de discussie best volgens een bepaalde volgorde behandelen.

Enkele leden hebben het dubbel mandaat nog uitgeoefend, velen zijn echter voor het eerst verkozen en hebben de historiek van de totstandkoming niet meegemaakt. Kan u de evolutie schetsen sinds de bijzondere wet van 1988 en het contract met de burger in 1991, wat een federale totstandkoming was. De federale visie werd toch voornamelijk gevoed vanuit de gemeenschappen.

De concrete plaats van slachtofferhulp en de samenhang met justitie of welzijn is een volgend belangrijk punt.

Enkel de Duitstalige Gemeenschap is nooit naar de vergaderingen geweest. Hoe worden de punten geagendeerd ?

De heer Edward Leemans : Binnen de Franstalige Gemeenschap is slachtofferhulp helemaal niet uitgebouwd. Een nota van de Vlaamse Gemeenschap, opgesteld door toenmalig minister Demeester-De Meyer heeft aan de basis gelegen van de discussie.

De voorzitter : Deze Vlaamse nota voor slachtofferhulp is nooit voorgelegd aan de Vlaamse Raad, maar heeft wel als basis gediend om de nationale visie uit te werken. Enerzijds was in Vlaanderen wel de visie aanwezig maar anderzijds beschikte men niet over de nodige middelen en mensen om dit in praktijk te brengen.

De heer Edward Leemans : In de praktijk werkt het Forum met een twintigtal mensen. De vragen komen van de minister van Justitie. De werkgroepen die de adviezen formuleren zijn voornamelijk samengesteld uit vertegenwoordigers van de vrijwilligersorganisaties. De inbreng van de vertegenwoordigers van de minister bestaat uit het toelichten van de visie van de minister, zij werken niet creatief mee. Verder is het van belang om bij het opstellen van de teksten een evenwicht te zoeken tussen de verschillende organisaties en rekening te houden met het bevoegdheidsevenwicht. Het is nog steeds het geval dat de centra voor slachtofferhulp Vlaanderen voornamelijk de ideeën aanbrenge. Bij het feitelijke werk zijn ze de pedalen kwijt, dit in tegenstelling tot het feit dat er zoveel personeel aangetrokken is in het kader van de veiligheidscontracten.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Kunt u uit eigen beweging adviezen geven of enkel op vraag van de minister ? Heeft u ooit adviezen gegeven over de

veiligheidscontracten ? Zo ja, heeft u op het dubbel werk gewezen ?

De heer Edward Leemans : We hebben hier herhaaldelijk op gewezen.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Hoe is hierop gereageerd ?

De heer Edward Leemans : Via een rondschrijven heeft de minister een correctie doorgevoerd, namelijk dat alleen de eerste opvang mocht gedaan worden, de eigenlijke opvang moest gebeuren door de gemeenschappen. Door het tekort aan personeel, de tijd die nodig was om het juridisch apparaat om te vormen en vormelijke problemen kwam hiervan in praktijk niets terecht.

Mevrouw Martine Puttaert, afgevaardigde van Slachtofferhulp Vlaanderen : We hebben minister Demeester-De Meyer gewaarschuwd voor het ontstaan van een derde circuit. De veiligheidscontracten kwamen onder grote maatschappelijke druk tot stand, men heeft allerlei initiatieven genomen die dicht bij de bevoegdheid van de gemeenschappen lagen en de contracten werden snel en soms niet gereguleerd afgesloten. Men nam burgerlijk personeel aan met een diploma van hulpverlening. Deze mensen moesten eigenlijk het korps zelf, de agenten sensibiliseren. Door hun expertise en de grote nood op het terrein, deden zij zelf aan slachtofferhulp. Het federale niveau verdedigt zich nu door te zeggen dat het gedaan heeft wat het moest doen omdat de Vlaamse Gemeenschap hier niet tot in staat was.

De voorzitter : De verwezenlijkingen van het federale niveau waren enkel mogelijk door het afsluiten van een contract met de gemeenten. Dit maakte het ontzettend moeilijk voor wie in het veld aanwezig was.

De heer Edward Leemans : De rijkswacht heeft onlangs nog eens 25 maatschappelijk werkers aangeworven.

Mevrouw Martine Puttaert : De rijkswacht heeft 80 miljoen frank vrijgemaakt voor het aanwerven van psychologen in het kader van de slachtofferhulp.

De heer Edward Leemans : Slachtofferhulp Vlaanderen moet werken met 15 mensen, terwijl op het andere niveau 200 tot 300 mensen zijn aangeworven.

Mevrouw Martine Puttaert : De mensen op het federale niveau zijn erg nodig, zij geven de infor-

matie aan de slachtoffers. Ook in de zaak Dutroux hebben we gezien dat als de ouders informatie kregen, hun paniek afnam.

Mevrouw Sonja Becq : Hebt u een zicht op de verhouding tussen de hulp die respectievelijk op federaal of op Vlaams niveau moet verstrekt worden ? Dit is een vraag naar percentages. Wat is eerste opvang en wat is begeleiding ?

Mevrouw Martine Puttaert : Er is hierover geen Belgisch onderzoek. We moeten ons hiervoor dan ook baseren op onderzoek in Nederland dat naar de situatie in Vlaanderen geëxtrapoleerd kan worden. In Vlaanderen zijn er drieduizend slachtoffers per dag. Bij een goede slachtofferbejegening zijn er 25 tot 30 percent van de slachtoffers die slachtofferhulp nodig hebben. Onder een goede slachtofferbejegening verstaan we dat de slachtoffers op een menselijke manier verhoord en geïnformeerd worden en dat ze verder op de hoogte worden gehouden van de zaak, onder meer via een begrijpelijke briefwisseling. De eigenlijke slachtofferhulp betekent dan dat er kort na de feiten emotionele steun geboden wordt. De slachtoffers moeten er attent op gemaakt worden dat ze normaal reageren op een abnormaal gebeuren. Dat is een kwestie van hulpverlening. Het is een begeleiding die maximaal drie tot vier maanden duurt. Dan zijn nagenoeg alle slachtoffers erin geslaagd de feiten in te passen in hun normale leven. Slechts vier percent heeft nood aan therapeutische begeleiding.

Dit zou betekenen dat in Vlaanderen tachtigduizend mensen nood hebben aan hulp. Volgens onze registraties slagen we goed in onze doelstellingen kort na de feiten. Kwantitatief stellen we echter weinig voor. Vorig jaar hebben we 2.700 mensen vrij intensief begeleid. Dit betekent 270 mensen per centrum.

Therapeutische begeleiding is vrij duur, zowel voor de persoon zelf als voor de gemeenschap. Door er vroeger bij te zijn kan veel onheil vermeden worden. In Groot-Brittannië bestond er enkele jaren geleden een situatie die vergelijkbaar is met wat we nu in België meemaken. Dat land heeft echter een goed uitgewerkt netwerk voor slachtofferhulp. De politie verwijst automatisch door. Daar heeft men dan ook geen toestanden als een Witte Mars moeten meemaken.

De heer Edward Leemans : We spreken hier over professionele begeleiding. Nochtans spelen de vrijwilligers een steeds belangrijker rol. Er is dan ook een steeds toenemende vraag naar vorming en begeleiding voor deze vrijwilligers. Dat wordt een

hopeloze zaak voor de weinige beroepskrachten. Vrijwilligers vind je niet op federaal niveau. Ze moeten daarom door de Gemeenschap gevormd kunnen worden.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Graag zou ik enkele bedenkingen formuleren. Het kernwoord bij slachtofferhulp is hulp. Daarom moet dit een Vlaamse bevoegdheid zijn. De intake gebeurt op dit ogenblik vooral op federaal niveau. Indien er goede diensten voor slachtofferhulp bestaan, dan zou het mogelijk moeten zijn rechtstreeks de stap te zetten. Dit geldt ook voor de families van de slachtoffers. U spreekt over de moeilijkheden in Brussel met de bevoegdheden. Dit geldt echter ook op plaatselijk vlak. De veiligheidscontracten bieden veel aan bepaalde gemeenten, maar niet aan alle. De gemeenten met een gevangenis concentreren zich op de hulp die daarmee in verband staat. De familie van de gevangenen blijft meestal in de kou staan. Op organisatorisch vlak is het goed dat er een koepel als het AWW (Algemeen Welzijnswerk) bestaat, maar de slachtofferhulp mag daar niet in verdrinken. Op financieel vlak stel ik vast dat Vlaanderen er zowat geen geld aan uitgeeft. Als het Forum dan toch de krachtlijnen kan bepalen, en als er op federaal vlak voldoende geld is, kan dit Forum dan de aanzet niet geven om financiën door te schuiven naar de gemeenschap ? Hoe is de toestand in Wallonië ? Naar mijn aanvoelen is er daar ook veel vrijwilligerswerk. Ik heb horen vertellen dat men daar ook niet ver zou staan, maar is dat de laatste tijd niet veranderd ? Ik ben in de eerste plaats gefrustreerd omdat men in Brussel slachtofferhulp kent, maar op lokaal vlak blijven mensen steken omdat ze onvoldoende informatie hebben. Voor Vlaanderen is niet alleen het bijkomende geld belangrijk, ook de organisatie.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Een aantal van mijn opmerkingen werden hier door anderen al geplaatst. Jullie standpunt is dus duidelijk. Slachtofferhulp is een Vlaamse bevoegdheid, maar Vlaanderen laat ons tot nu toe in de steek.

De heer Edward Leemans : Vlaanderen heeft het evangelie in deze zaak goed geformuleerd en verspreid, maar het is bij dat evangelie gebleven.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Wat is uw verklaring voor dit in gebreke blijven ? Wellicht gaat het niet om een politieke keuze. Ten tweede vraag ik me af hoe jullie de slachtofferhulp zien evolueren ten aanzien van de polyvalente centra van het AWW. Moet de slachtofferhulp daaruit stappen, of volstaat het in een apart loket en aparte promotiemogelijkheden te voorzien ?

De heer Marc Olivier : Voor mij is het duidelijk dat er op federaal niveau een pak middelen vrijgemaakt werden zonder dat men wist welke inhoud men er zou insteken. Op het vlak van de inhoudelijke benadering is Vlaanderen ver geëvolueerd, maar het heeft grote kansen laten liggen. Vlaanderen heeft de nodige middelen niet vrijgemaakt, en dat zal ook niet gebeuren binnen het kader van het AWW. Bij de term slachtofferhulp denkt men op dit ogenblik te veel aan wat de laatste maanden gebeurd is. Dit is echter slechts een klein onderdeel van het grote geheel. De slachtofferhulp is een globaal maatschappelijk probleem. Er zijn bepaalde bevoegdheden op het federale niveau. We mogen echter niet verwachten dat justitie op korte termijn een heel andere mentaliteit zal ontwikkelen. Justitie heeft de neiging bestraffend op te treden, en dit in tegenstelling tot de slachtofferhulp die vanuit het welzijnswerk wordt georganiseerd. Vlaanderen moet in dit verband niet alleen in eigen middelen voorzien. Er moeten via een protocolakkoord tussen het federale en het communautaire niveau ook afspraken gemaakt worden voor de overheveling van gelden naar de verschillende regio's. Indien we de slachtofferhulp breder willen zien, dan moeten we ook in eigen middelen voorzien. Er moet een fonds gecreëerd worden waarin niet alleen die eigen middelen ondergebracht moeten worden, maar ook de middelen die vanuit het federale niveau worden aangebracht en bepaalde middelen uit de privé-sector. Zo kunnen we tot een goed uitgebalanceerd systeem komen dat gebaseerd moet zijn op de ideeën waarmee de slachtofferhulp in Vlaanderen al jaren bezig is.

De heer Edward Leemans : Er groeien op dit ogenblik een groot aantal privé-initiatieven in dit domein. De vraag overtreft immers het huidige aanbod van de overheid. Wij hebben hierover een advies uitgebracht bij de bevoegde minister. Hiermee houdt het fenomeen evenwel nog niet op te bestaan. Het gevaar voor controleverlies is reëel.

Mevrouw Patricia Ceysens : Het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid heeft een VZW-statuuut. In welke mate werkt u samen met de relevante afdeling van de Vlaamse administratie ? Welke financiële middelen ontvangt het Forum van de Vlaamse Gemeenschap ?

De voorzitter : Wij hebben hier wel de voorzitter van een nationaal forum uitgenodigd.

Mevrouw Patricia Ceysens : Doet het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid, naast het verlenen van advies, ook aan beleidsondersteuning ? Ontvangt het hiervoor een specifieke financiële ver-

goeding ? Het Fonds voor Slachtoffers van Gewelddadigheden is volledig federaal. Klopt het dat de aanzienlijke sommen die dit fonds heeft verzameld, bij de reguliere begroting werden gevoegd ? Weliswaar gaat het hier om materiële vergoedingen voor slachtoffers, en niet over uw veeleer immateriële optiek.

De heer Guy Swennen : Hier is daarnet een krasse uitspraak gedaan. Vlaanderen gelooft wel in slachtofferhulp, maar is niet praktiserend. Het komt erop aan de nodige middelen vrij te maken.

Er werd gezegd dat, indien wij zouden beschikken over over een soortgelijk systeem als het Britse, de pijnlijke nasleep van de gebeurtenissen van de laatste maanden zich niet zou hebben voorgedaan. Wat zijn nu precies de voordelen van het Britse systeem waaruit wij lessen zouden kunnen trekken ?

Mevrouw Brigitte Grouwels : Is dit systeem verspreid over geheel Groot-Brittannië ? Is het ook uitgebouwd in kleinere plaatsen ? Hoeveel kost het ? Hoe wordt het gefinancierd ?

De voorzitter : Binnen de huidige bevoegdheidsverdeling is de hulp aan het slachtoffer verbonden met justitie en de veiligheidsdiensten. Is dit de goede structuur om het slachtoffer hulp te kunnen bieden en tot zijn recht te laten komen ? Wat is de opinie van het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid ter zake ?

De heer Edward Leemans : Ik heb geen antwoord op de vraag waarom de Vlaamse Gemeenschap in gebreke blijft. De Vlaamse regering en het Vlaams Parlement moeten de prioriteiten bepalen en zo nodig aanpassen. De Vlaamse Gemeenschap heeft 50 miljoen frank bijkomend uitgetrokken voor het algemeen welzijnswerk, waarvan 25 percent gaat naar slachtofferhulp. Met dit bedrag valt niet bijzonder veel te verwezenlijken.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik ben het hiermee eens, maar het is goed dat de voorzitter van het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid dit nog eens uitdrukkelijk bevestigt.

De heer Edward Leemans : Het is nog geen uitgemakte zaak of slachtofferbeleid al dan niet een onderdeel moet blijven van algemeen welzijnswerk. Het gevaar is niet denkbeeldig dat het zou verdrinken in het geheel.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Een aparte benaming lijkt mij belangrijk voor de slachtoffers. Dit bevordert de herkenbaarheid en werkt drem-

pelerlagend. Algemeen welzijnswerk is een erg vage term.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Dit is ongetwijfeld waar, maar geldt eigenlijk voor alle onderdelen van het domein.

De heer Edward Leemans : In het Strategisch Plan besteden wij veel aandacht aan de samenwerkingsakkoorden. Wij laten eerst de Gemeenschappen zich elk voor zich beraden over de voorbereiding hiervan. Als hun besprekingen afgerond zijn, zal het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid de verzamelde resultaten behandelen. In de praktijk blijkt het vooral moeilijk een geschikte gesprekspartner te vinden bij de Franse Gemeenschap. De eerste gesprekken werden in september aangevat, maar hebben nog geen enkel resultaat opgeleverd.

De voorzitter : Heeft dit te maken met het feit dat de Franse Gemeenschap een andere opinie heeft over deze kwestie ?

Mevrouw Martine Puttaert : Neen, het gaat erom dat de federale overheid financiële garanties wil. Ze is niet bereid een samenwerkingsakkoord te ondertekenen als de Gemeenschappen geen duidelijke doelstellingen formuleren én voldoende middelen vastleggen om die te realiseren. Naast de Vlaamse Gemeenschap nemen de Generale Staf van de Rijkswacht en de administraties van Justitie en Binnenlandse Zaken aan het overleg deel. De federale overheid wil medefinancieren, maar vraagt zich af wat de Vlaamse Gemeenschap concreet gaat doen. De Vlaamse doelstellingen zijn fantastisch, maar de middelen – 25 miljoen frank – zijn al te beperkt. De federale overheid wil niet zomaar middelen in een enveloppe stoppen, als ze geen duidelijke garanties krijgt, ook inzake herkenbaarheid van de slachtofferhulp. De politie vraagt bijvoorbeeld naar één telefoonnummer per regio om slachtoffers door te verwijzen. Hierbij moeten de nodige middelen horen.

De voorzitter : Tegenover het federale meerjarenplan van Justitie moet dringend een Vlaams actieplan worden opgesteld met garanties voor middelen en personeel. Het Vlaams Parlement heeft de Vlaamse regering zes maanden de tijd gegeven om zo'n plan op te stellen. In de resolutie werd, omwille van de consensus, weliswaar niet expliciet om meer middelen gevraagd, maar het spreekt vanzelf dat een coherent actieplan enkel mogelijk is met bijkomende middelen en personeel. Enkel op die manier kan het plan uitgevoerd worden.

De heer Edward Leemans : Nederland geeft voor slachtofferhulp twintig keer zoveel uit als Vlaanderen. Bij die verhouding zit wel een stuk van het bedrag dat door het federale niveau ter beschikking wordt gesteld. Groot-Brittannië geeft zelfs nog meer uit.

Mevrouw Martine Puttaert : Enkele jaren geleden hebben wij berekend dat in Nederland gemiddeld elf frank per inwoner werd uitgetrokken voor slachtofferhulp, in Vlaanderen minder dan vier frank. De tussenkomst van Justitie was al van dit bedrag afgetrokken. In Nederland is slachtofferhulp, in tegenstelling tot Vlaanderen, niet opgenomen in het welzijnswerk. Het wordt er gefinancierd door Justitie.

De heer Marc Olivier : De rechtbanken zijn al blij dat ze iemand kunnen vinden waarop ze een beroep kunnen doen. Ook voor de OCMW's is extra begeleiding nodig. Iedereen weet dat er een tekort aan personeel is. Vraag is dan waar de middelen vandaan moeten komen. Ze moeten van het federale niveau worden overgedragen naar de Gemeenschappen.

Mevrouw Martine Puttaert : Justitie zal op basis van het globaal plan één full-time hulpverlener per centrum voor slachtofferhulp financieren voor de uitbouw van het vrijwilligerswerk. Hierover moet lokaal onderhandeld worden. Dit is uiteraard een erg omslachtige procedure. Daarnaast wordt anderhalf personeelslid gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap. Ik ben bezorgd dat de federale overheid zelfs in het subsidiëren van personeel het voortouw zou nemen. Binnenkort legt ze misschien zelfs op wat de Vlaamse Gemeenschap moet doen.

De heer Marc Olivier : Op andere domeinen doen er zich soortgelijke problemen voor, bijvoorbeeld bij het drugsbeleid. Het federale niveau is bereid om iets te doen. Ook de Vlaamse Gemeenschap moet handelen, maar het verschil met Wallonië maakt het er voor ons niet eenvoudiger op.

De voorzitter : Ik vind het nogal kras dat wie betaalt ook zou bepalen wat er gebeurt.

De heer Marc Olivier : Zo ver gaat Justitie niet.

De voorzitter : Toch bestaat die dreiging. De bevoegdheden worden afgebakend in de Grondwet en via bijzondere wetten. Geld op tafel leggen mag geen aanleiding zijn om deze bevoegdheidsverdeling met voeten te treden. Vlaanderen moet van zijn kant meer middelen ter beschikking stellen.

Dat heb ik trouwens ook bepleit in mijn tussenkomst tijdens het begrotingsdebat.

Het Nationaal Forum speelt momenteel een belangrijke bewakende rol bij de bevoegdheidsafbakening. Als er op dat vlak iets fout loopt, dan zal dat grotendeels onze eigen schuld zijn : Vlaanderen stelt nog te weinig middelen ter beschikking. Ik maak me echter zorgen over de structurele moeilijkheden bij de bevoegdheidsafbakening. Gelijksortige problemen doen zich voor op het vlak van gezondheidsbeleid, jeugdbescherming en drugspreventie. Hierover moet grondig worden nagedacht.

De heer Edward Leemans : Principieel ziet het Nationaal Forum in dit verband geen enkel probleem. De feitelijke situatie is evenwel problematisch. Een voorbeeld : een bejaarde die verzorgd wordt door het Wit-Gele Kruis hoeft niets te betalen ; dezelfde bejaarde die voor dezelfde taken aanklopt bij bejaardenhulp, moet wel geld op tafel leggen. Vanuit het standpunt van de bejaarde is deze situatie uiteraard absurd. Als de rijkswacht opgeleid personeel ter beschikking heeft voor slachtofferhulp, is het begrijpelijk dat slachtoffers bij hen aankloppen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : We mogen hier geen verkeerde discussie voeren. Het slachtoffer moet centraal staan : we mogen ons kruit niet verschieten door ons kwaad te maken op het federale niveau. We moeten ons daarentegen de vraag stellen : wat kunnen we in Vlaanderen doen ? Ik heb er al meermaals op gewezen dat er binnen het algemeen welzijnswerk in het algemeen en de slachtofferhulp in het bijzonder, geen keuzes worden gemaakt. Deze commissie neemt geen standpunt in. Tot nu toe hebben we nog te weinig gezegd wat we nu eigenlijk willen.

De voorzitter : Ik ben niet boos op de federale overheid. Ik wil alleen dat onze structuren een correcte manier van werken garanderen.

Mevrouw Patricia Ceysens : Het kan mij in mindere mate schelen wie wat doet, als het maar gebeurt. Vlaanderen mag er natuurlijk niet zo maar bijzitten. Als de rijkswacht 200, 300 mensen ter beschikking heeft, zou het in Vlaanderen moeten gaan om 100 tot 150 personen. Dat betekent een budget van 200 miljoen frank : een gigantisch en voor Vlaanderen niet haalbaar bedrag. Ik begrijp de federale overheid maar al te goed als ze tegenover Vlaanderen eisen stelt in verband met cofinanciering.

De heer Edward Leemans : Ik weet niet wat mevrouw Martine Puttaert zal zeggen als in dit ver-

band plots 200 miljoen frank voor haar organisatie uit de hemel komt vallen.

De professionele krachten van het federale niveau moeten niet zomaar naar Vlaams niveau worden gebracht. De hulpverlening moet voornamelijk worden gedragen door vrijwilligers. Uiteraard zijn er wel professionele krachten nodig voor de begeleiding van deze vrijwilligers.

Mevrouw Patricia Ceysens : Het gaat hier toch om een groot bedrag ?

Mevrouw Martine Puttaert : We hebben het over 60 miljoen frank. Daarmee kunnen we bereiken dat mensen niet te ver moeten lopen om een centrum te vinden. We denken ook dat we zo'n 80.000 mensen zullen kunnen bereiken, door een netwerk uit te bouwen en te werken met vrijwilligers.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : De commissieleden hebben te weinig documentatiemateriaal. Kunnen we een samenvatting van de bestaande studies krijgen ?

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : De nota over slachtofferbeleid kan misschien ook ter beschikking van de commissieleden worden gesteld.

De voorzitter : Het is een zeer degelijke nota die in januari 1995 door de administratie Welzijn en het Centrum voor Slachtofferhulp werd opgesteld.

Mevrouw Martine Puttaert : Ook het Strategisch Plan van het Nationaal Forum zal worden bezorgd. De Nederlandse versie is echter momenteel in herdruk. Daarnaast zijn er ook de zeven adviezen die aan de minister van Justitie gericht zijn.

De voorzitter : Heeft de Vlaamse minister ooit vragen gesteld ?

Mevrouw Martine Puttaert : Nooit, hij kan dat wel doen.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Er zijn veel terreinen in de sector slachtofferhulp waar deskundigen kunnen optreden. De toegankelijkheid is daarbij het belangrijkste punt. Daarbij moet er zo snel mogelijk hulp worden geboden en zo dicht mogelijk bij de context van de delicten. Verschillende initiatieven rijzen als paddestoelen uit de grond. Het gaat hierbij om zowel commerciële als pseudo-commerciële initiatieven die althans op papier dezelfde hulpverlening bieden. Op het terrein echter gaat het over de aspecten van slachtofferhulp. Hoe staat u daar tegenover ? Hebt u contact met

de particuliere initiatiefnemers ? Kunnen zij als vrijwilligers bij uw projecten betrokken worden ? Welke garanties bieden zij tegenover de slachtoffers ?

De heer Edward Leemans : We hebben ter zake advies uitgebracht op vraag van de minister. Indien slachtofferhulpverlening commercieel is, zijn we er tegen.

Mevrouw Martine Puttaert : Slachtoffers hebben al genoeg geleden, het is onaanvaardbaar dat ze nog bijkomend moeten betalen voor het aanpakken van hun schade. Bepaalde commerciële organisaties hebben ons al gevraagd om de cliënten die wij eventueel teveel zouden hebben naar hen door te spelen. Zij zoeken immers cliënten. De minister heeft ook al een vraag om subsidies gekregen van een organisatie die cliënten liet betalen voor hulpverlening. Ons principe is dat slachtofferhulp gratis moet zijn.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Er zijn ook veel VZW's die gratis hulp verlenen.

De voorzitter : Welke organisaties bedoelt u dan ? Zijn dit binnen het welzijnswerk erkende initiatieven ?

Mevrouw Yolande Avontroodt : Ze werpen zich op als deskundigen.

Mevrouw Martine Puttaert : Er is de werking van het Hulpfonds en van de VZW Ouders van vermoorde kinderen, die beide lotgenoten steunen. Zij zijn erkend. Voorts is er in Antwerpen een Centrum voor slachtofferhulp, dat echter niet erkend is omdat de kwaliteit ontbreekt. Soms duiken organisaties op, zoals Ars Moriendi, die zich opwerpen als deskundigen maar uiteindelijk oplichters blijken te zijn. Andere organisaties ken ik niet. Wij menen dat er kwaliteit moet zijn en dat daar ook controle op moet zijn.

Mevrouw Patricia Ceysens : Hoe zit het met het Fonds voor Slachtoffers van opzettelijke geweldsmisdrijven ?

Mevrouw Martine Puttaert : In 1991 werd beslist de pot over te hevelen naar de schatkist. Nu werkt men met dotaties. Wat het Forum stoort, is dat elke veroordeelde 2000 frank betaalt voor het Fonds, maar dat daarvan 1500 frank naar het globaal plan gaat, terwijl in dat plan pas vanaf dit jaar middelen voor slachtofferhulp worden uitgetrokken.

De heer Edward Leemans : Het Fonds is één van de 14 organisaties die met ons meewerken. Hun voorzitter is één van de meest dynamische leden.

Mevrouw Patricia Ceysens : Heeft U nu garanties dat het geld bij het fonds blijft ?

Mevrouw Martine Puttaert : Nee, het Fonds wordt leeggemaakt en er wordt met dotaties gewerkt. Het geld is bestemd voor slachtoffers van opzettelijke geweldsmisdrijven die kunnen aantonen dat ze geen andere vergoeding krijgen.

De voorzitter : Ik wil u beiden danken voor uw aanwezigheid, voor uw inspanningen om de slachtofferhulp te stimuleren en voor uw pogingen om te overleggen met het federale niveau. Bovendien houdt u rekening met de inbreng van de Vlaamse Gemeenschap, ook al is haar inbreng qua mensen en middelen niet altijd even consequent. Eind vorig jaar heeft het Parlement unaniem een resolutie goedgekeurd met heel gedetailleerde vragen en bekommernissen, waarin we de Vlaamse regering vragen een actieplan op te stellen. Wat in deze hoorzitting is gezegd, kan nog aan dat takenpakket toegevoegd worden.

Ik hoop dat deze hoorzitting tot heel concrete resultaten zal leiden. Ik vermoed dat we nog een beroep kunnen doen op het Forum voor extra informatie en advies. Laat ons hopen dat er op korte termijn effectief iets verandert.

De heer Edward Leemans : Ik wil u bedanken omdat u onze frustraties hebt willen aanhoren, maar ik verwacht nu wel dat er ook effectief iets gebeurt.

De verslaggever,

De voorzitter,

Sonja BECQ

Trees MERCKX-VAN GOEY
